

ע"פ 4402/15 - מוחמד מורדי, מוניר מורדי, אדהם עבד אל חי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4402/15

לפני:

כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופטת ע' ברון

המערערים:

1. מוחמד מורדי
2. מוניר מורדי
3. אדהם עבד אל חי

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
בת"פ 10678-10-14 מיום 10.5.2015 שניתן על-ידי
השופטת ד' מרשק-מרום

תאריך הישיבה:

י"ג באדר א' התשע"ו (22.02.2016)

בשם המערערים:

עו"ד צבי אבנון

בשם המשיבה:

עו"ד גלעד ארליך

בשם שירות המבחן למבוגרים:

גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

עמוד 1

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת ד' מרסק-מרום) בת"פ 10678-10-14 מיום 10.5.2015, שניתן בעקבות הרשעתם של המערערים בפציעה בנסיבות מחמירות ובחטיפה לשם כליאה. המערער 1 הורשע גם באיומים.

המערער 1 נדון ל-48 חודשי מאסר; המערער 2 נדון ל-40 חודשי מאסר (מתוכם 6 חודשים על דרך של הפעלת מאסר על-תנאי); המערער 3 נדון ל-66 חודשי מאסר (מתוכם 10 חודשים על דרך של הפעלת שני עונשי מאסר על-תנאי בני 10 ו-5 חודשים בחופף ביניהם). כמו כן נגזר על המערערים עונש של מאסר על-תנאי, והם חויבו בתשלום פיצויים למתלון.

2. אלו הם מעשיהם של המערערים שבביצועם הודו, במסגרת הסדר טיעון, על-פי כתב אישום מתוקן, שבו הואשמו ביחד עם 6 נאשמים נוספים: תאמר עבד אלחי (להלן: המתלון) מאורס לקטינה ממשפחתם של המערערים. בין המערערים והנאשמים האחרים לבין שניים מחבריו של המתלון (להלן: רביע ומוסלח) קיים סכסוך ממושך, ועל רקע זה דרשו המערערים והנאשמים האחרים כי המתלון ינתק את קשריו עם. במהלך חודש יולי 2014 הגיעו המערער 1 וחלק מן הנאשמים האחרים ביחד עם שניים שזהותם אינה ידועה למשיבה, חמושים באקדחים, לביתו של המתלון בטירה ודרשו ממנו למסור להם את מכשיר הטלפון הנייד שלו, על מנת לוודא שניתק את קשריו עם רביע ומוסלח. המתלון סרב. ביום 15.9.2014 שהה המתלון ביחד עם חבריו הנ"ל, רביע ומוסלח, בקניון בכפר סבא, והדבר נודע למערער 1. בשעת ערב עשו המתלון וחבריו את דרכם בנסיעה לעיר טירה במכוניתו של רביע. סמוך לתחנת דלק של טארק עבד אלחי, נחסמה דרכה של המכונית על-ידי מכונית אחרת שבה נסעו המערערים 1, 3 ואדם נוסף. בעקבות חסימת המכונית נמלטו המתלון ומוסלח רגלית. או אז רדפו המערער 3 והאדם הנוסף אחרי המתלון, תפסוהו והכוהו מכות נמרצות בכל חלקי גופו. המערער 3 גם נשכו. המערער 1 הגיע אף הוא, עצר את מכוניתו בסמוך, יצא ממנה, והצטרף אל השניים בהכאתו של המתלון. לאחר מכן הכניסוהו השלושה בכוח אל המכונית של המערער 1, נסעו מהמקום, ובמהלך הנסיעה הוסיפו המערער 3 והאדם הנוסף להכות את המתלון. בסמוך ובמקביל להכנסת המתלון בכוח אל המכונית ועל מנת למנוע מרביע לסייע למתלון, רץ נאשם אחר אל עבר מכוניתו של רביע, פתח את דלת הנהג וניסה לכבות את המנוע. רביע נאבק בו, ללא הצלחה, עד שנאלץ לנטוש את המכונית. הנאשם האחר התיישב במושב הנהג, ונמלט לעבר מתחם שבו מתגוררים בני משפחתם של המערערים. בהגיעם אל המתחם, יצא המערער 2 ביחד עם נאשמים אחרים ועוד אחרים שזהותם אינה ידועה למשיבה, אל עבר המכונית. המתלון הוצא מתוכה בכוח כשהמערערים 1 ו-2 ונאשמים אחרים מכים אותו. או אז הורה המערער 2 למערער 3 לפתוח את תא המטען של המכונית ולהכניס שמה את המתלון. המערערים 2 ו-3 ביחד עם נאשמים אחרים ואנשים נוספים שזהותם אינה ידועה למשיבה, ניסו להכניסו בכוח אל תא המטען תוך כדי הכאתו. על מנת להתגבר על התנגדותו הצטרף נאשם אחר, וזה נשך את המתלון בגבו, המערער 2 הטיח את ראשו במכונית, עד אשר הצליחו להכניסו לתא המטען כשהמערער 2 מורה למערער 3 להורגו. המתלון הובל בתא המטען של המכונית, שבה נסעו המערערים 1 ו-3 ואדם נוסף. במהלך הנסיעה הצליח המתלון לפתוח את תא המטען, ונמלט מן המכונית תוך כדי נסיעה. המערער 1 עצר את המכונית, והמערער 3 והאדם הנוסף רדפו אחרי המתלון, לכדוהו, והכניסוהו בכוח שנית אל המכונית. במכונית פנימה אמר המערער 1 למתלון כי בכוונתם להורגו משום שלא שעה לאזהרותיהם שלא להתרועע עם מוסלח ורביע. כמו כן ניסו השלושה לדלות מידע מן המתלון על אודות אנשים שונים. כשלא ענה להם לשביעות רצונם, שבו להכותו. במהלך הנסיעה חברו המערערים 1 ו-3 והאדם הנוסף למכונית שבה נסעו נאשמים אחרים, והללו הורו למערער 1 לנסוע בעקבותיהם. בהגיעם לכפר קאסם יצאו הנוסעים מן המכונית. המתלון הובל על-ידי המערערים 1 ו-3 ונאשמים אחרים, אל עבר ביתו של אחד הנאשמים. נאשם זה אמר למערער 1 "להתחיל לחפור קבר למתלון" והכה את המתלון. גם נאשם אחר הכה את המתלון ואמר לו כי בכוונתם להורגו. לאחר מכן הועלה המתלון לקומה השלישית של הבניין. המערער 3 הכה אותו בראשו, ונאשם אחר בעט בסנטרו. המתלון התחנן על נפשו, הבטיח שלא ישוב להתרועע עם חבריו, ועוד הבטיח למסור מידע על מקום הימצאם במידה וישוחרר. למשמע דבריו הסכימו הנוכחים

לשחררו, כשאחד מהם איים עליו כי אם יספר למשטרה על אשר אָרע, ירצחו אותו. המערער 1 איים על המתלון באומרו כי ירצחו את אביו, אמו ובני משפחתו. לאחר שהייה של שעותיים במתחם, נלקח המתלון לנקודת מפגש ומשם אסף אותו אביו. למתלון נגרמו חבלות בפניו, שטפי דם בראשו, נפיחות ושטף דם מאחורי אוזן ימין, חבלות בגב, מכות יבשות ושפשופים בכל חלקו גופו.

3. לפני שלב ההוכחות הודיעו ב"כ הצדדים על הסדר טיעון שבמסגרתו הודו המערערים והנאשמים האחרים בעובדות כתב אישום מתוקן, בית המשפט המחוזי הרשיעם בעבירות הנ"ל שיוחסו להם, ונפנה לגזור את דינם. בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם עמד בית המשפט המחוזי על הפגיעה בעקרון הבסיסי של קדושת החיים ועל זכותו של אדם לשלמות גופו ולשמירה על כבודו ובטחונו האישי. בית המשפט המחוזי ציין את מימד התכנון, החבירה של מעורבים רבים יחדיו, האלימות הקשה ומסע ההשפלה שהלך ונמשך שעות תוך שלילת חירותו של המתלון, בעודו מובל במכונית ממקום למקום, לרבות בתא המטען, מוכה בכל חלקי גופו ומפוחד, על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה". מאז הגשת התלונה נאלץ המתלון לשהות בדירת מסתור בחסות המשטרה, מבודד מבני משפחתו, חי באימה ובפוסט-טראומה. בית המשפט המחוזי נדרש גם לחלקו בפרשה של כל אחד מן המערערים ושאר הנאשמים. המערערים 1 ו-3 היו הדומיננטיים, הם נכחו בכל אחת מזירות האירוע. המערער 2 לקח חלק מרכזי באירועים שהתרחשו באחת מזירות האירוע, והוא זה אשר הורה למערער 3 להרוג את המתלון. בית המשפט המחוזי נתן דעתו על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות הללו, והביא במניין שיקוליו גם את חששם של קורבנות מפני הגשת תלונות, בציינו כי הענישה צריכה לבטא לא רק את הכיעור ושאת הנפש מן המעשים, אלא גם את החשיבות שבעידודם של קורבנות לבקש עזרה מאוכפי החוק. כך בכלל, ובפרט כאשר המתלון חווה אלימות קשה וניצב אל מול חבורה רבת-משתתפים כשהוא מאויים לבל יהיה להתלון במשטרה. בית המשפט המחוזי עמד על ההכרח לשרש את התופעה של אלימות קשה על רקע "כבוד המשפחה". לקולא צוינה העובדה שמסכת האירועים נמשכה מספר שעות, וכשבסופו של יום שוחרר המתלון בהסכמת המערערים. על יסוד האמור העמיד בית המשפט המחוזי את מתחם העונש ההולם לגבי המערערים 1 ו-3 בין 4 ל-7 שנות מאסר, לצד רכיבים נלווים ולרבות פיצוי כספי למתלון, ולגבי המערער 2 בין 24 ל-50 חודשי מאסר בפועל.

4. מכאן המשיך בית המשפט המחוזי במלאכת גזירת הדין, ובחן את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות. הודאת המערערים והנאשמים האחרים בעובדות כתב האישום המתוקן, ולקיחת האחריות חסכה זמן שיפוטי ויתרה את העדתו של המתלון. לקולא ציין בית המשפט המחוזי בנוסף גם את נסיבותיו האישיות של המערער 1, צעיר כבן 24, נעדר עבר פלילי, עבד כאיש אחזקה במגרש העירוני בטירה. בעוכריו, התרועעותו בחברה שולית שעמה התנסה בשימוש מזדמן בסמים ואלכוהול. אביו נרצח במהלך מעצרו. המערער 2, בן 35, לחובתו עבר פלילי מכביד הכולל 8 הרשעות, בעברו 2 עונשי מאסר, ומן האחרון שוחרר סמוך לפרשה הנדונה, כשמאסר על-תנאי בן 6 חודשים מרחף מעל ראשו. למערער 3 נסיבות אישיות מורכבות, לאחיו גידול בראשו, ולחובתו 2 הרשעות קודמות, כשאת מעשיו בפרשה הנדונה ביצע כאשר שני מאסרים על-תנאי מרחפים מעל ראשו.

5. מתסקיר נפגע העבירה עולה כי המתלון, צעיר כבן 18 וחצי, רווק, בודד ופגוע מאד, היה משוכנע שחטיפתו תסתיים במותו, הוא טען הגנה ומתמודד עם איום וסכנה ממשית לחייו. המתלון מבטא תחושות של איום וחרדה מפני פגיעתם הרעה של המערערים ושאר הנאשמים, בו ובמשפחתו, או בבת זוגו לשעבר, ובשל כך אף חש אשמה על שחשף אותם לסכנה. כחלק מתנאי הגנתו הורחק ונותק מקרוביו ומעירו, וחווה בשל כך תחושות של בדידות וחוסר שייכות. הפרידה שנכפתה עליו הובילתו למצוקה רגשית ולתחושה כי אינו יכול לסמוך על אף אדם בעולם. המתלון מתמודד עם קשיי שינה, מחשבות טורדות, סיוטי לילה, תגובות בהלה וקשיי ריכוז, חוסר תאבון ומצב רוח ירוד. המתלון אף ניסה להתאבד.

6. ב"כ המערערים טוען בערעור כי שגה בית המשפט המחוזי בהטילו על המערערים עונשי מאסר כבדים וחמורים, אשר חורגים במידה ניכרת מפסיקת בתי המשפט במקרים דומים; ועוד הוא טוען כי העונשים אינם משקפים את חלקו של כל אחד מן המערערים במסכת העובדות, ולא את נסיבותיהם האישיות. בית המשפט המחוזי לא הביא במניין שיקוליו טראומות שחוו המערערים במהלך מעצרם, בכללן רציחת אביו של המערער 1 ורציחתו של נאשם אחר שהואשם ביחד עמם על-ידי שני מתנקשים. האירועים הטרגיים הללו השפיעו באופן דרמטי על מצבם הנפשי של המערערים. כמו כן טוען ב"כ המערערים על הפלייה בין המערערים דן לבין נאשמים אחרים באותו כתב אישום, שעונשיהם קלים יותר במידה ניכרת, ועל כך שלא ניתן המשקל הראוי להודאתם של המערערים, ולחרטה שהביעו. בטיעונו בעל-פה הדגים ב"כ המערערים את טענת ההפליה ביחס לנאשמים אחרים, והוסיף וציין, כי אינו מבקש לגמד במאומה את הפרשה עצמה, גם לא את האימה שחוזה המתלונן, אך יש לזכור כי בסופו של דבר שוחרר בהסכמה, ובגיבוי המשפחה הגיע לביתו.

7. ב"כ המשיבה טען מנגד כי מדובר בפרשה חריגה בחומרתה. הסדר הטיעון נעשה כשהמתלונן הגיע על מנת להעיד, בבוקרו של היום שנקבע להוכחות. יש משמעות רבה לכך שהמתלונן אזר עוז להעיד, חרף לחץ שהופעל עליו וניסיון לכפות 'סולחה'. חשוב ביותר המסר ההרתעתי שבעונש. ב"כ המשיבה ציין כי ב"כ המערערים ניסה למזער את חומרת מעשי שולחיו. המשיבה פילחה את הדמויות המעורבות לפי חלקן. בא-כוחה עמד בפירוט על חלקם של שלושת המערערים בפרשה הנדונה. המערערים 1 ו-3 לקחו חלק פעיל והיו דומיננטיים בכל שלבי האירוע, בכל זירות התרחשותו. לא כן המערער 2, אשר נכח רק בשתיים מן הזירות. המערער 1 נטל חלק עוד באירוע המקדים שבו בא עם בני דודו, מצויידים באקדחים, לאיים על המתלונן. המערער 3 נשך את המתלונן בבית דודו, המערער 2, הבכיר מבחינה משפחתית, שכל השאר הם אחייניו; על-פיו יישק דבר. הוא זה שהורה להכות את המתלונן, נער בן 18 וחצי, והוא זה שהטיח את ראשו בחוזקה והכניסו לתא המטען. לדברי ב"כ המשיבה, אין מקום להקלה כלשהי בעונש. המתלונן תאר באופן נוגע ללב את תחושתו שהוא "הולך למות". אין זה מדויק לומר שהמתלונן שוחרר בהסכמת המשפחה. כאשר נודע למשטרה על החטיפה, רוכזו כוחות, ובעקבות זאת שוחרר המתלונן. המתלונן סבל קשות, ועודנו סובל מפוסט-טראומה ומצבו מעיק. לדברי ב"כ המשיבה שומה לייצב בטירה את שלטון החוק; ועניינו יוכיח. אין מקום להתערב בגזר הדין.

8. נתתי דעתי על טענות ב"כ הצדדים מזה ומזה, על רקע הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי, עד שבאתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. ב"כ המשיבה הניח את דעתנו בכך שעונשיהם של המערערים מוצדקים בכלל, ובהתייחס אהדדי לעונשיהם של המעורבים כולם, בפרט. הרקע האישי נשקל, העבר הפלילי, גם חלקו הספציפי של כל אחד ואחד מן המעורבים; כל שיקולי הענישה, באופן מאוזן. אין ערוך לחומרת מעשי-העבירה, למסוכנותם, לתחושת האימה שאחזה במתלונן בחטיפתו, לכאביו הפיזיים, ולאֶלו הנפשיים שאותם הוא ממשיך ועוד ימשיך לחוות תקופה ארוכה; פגיעה קשה בכבוד האדם ובחירותו, פשוטו כמשמעו, ברוע ובאכזריות, בתכנון, בביצוע בצוותא, כשהרקע והמניע הם בלתי-נסבלים. כל אלה מחייבים ענישה מוחשית, מכבידה, גמול ראוי ומרתיע כלפי המערערים וכלפי אחרים שכמותם. כזכור, במהלך מעצרם של המערערים, נרצח אביו של המערער 1. גם הנאשם 5, היחיד בפרשה זו ששוחרר לחלופת מעצר ללא איזוק אלקטרוני לבית הוריו בטירה, נרצח בחצר הבית בידי מתנקשים. אכן, כדברי ב"כ המשיבה, אין להלום בשום פנים ואופן מצב של לית דין ולית דיין בטירה. תושביה זכאים לילך בביטחה ברחובותיה, ועבריינים שכאלה – אחת דינם, להיכלא מאחורי סורג ובריח לתקופה ממושכת.

אציע אפוא לחבכי לדחות את הערעור.

ש ו פ ט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נ' סולברג.

ניתן היום, כ"ג באדר א' התשע"ו (3.3.2016).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט